

Laidiens: 28.11.2003., Nr. 168

Ministru kabineta noteikumi Nr.660

Rīgā 2003.gada 25.novembrī (prot. Nr.61 3.§)

Noteikumi par aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanu

Izdoti saskaņā ar likuma "Par aviāciju" 70.panta pirmo daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā izmeklē aviācijas nelaimes gadījumus un incidentus.
2. Izmeklēšanas mērķis ir paaugstināt lidojumu drošību un novērst aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu atkārtošanos. Izmeklēšana nav saistīta ar personas vainas vai atbildības noteikšanu.
3. Ja aviācijas nelaimes gadījumā vai incidentā iesaistīti Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku vai citu valstu militāro spēku gaisa kuģi, tad satiksmes ministrs un aizsardzības ministrs var kopīgi pieaicināt speciālistus, kuriem ir attiecīga kvalifikācija. Satiksmes ministrijas Aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas nodaļas (turpmāk — izmeklēšanas nodaļa) speciālisti piedalās izmeklēšanā un nodrošina izmeklēšanas dokumentu apriti.
4. Ja citā valstī noticis aviācijas nelaimes gadījums vai incidents, kurā iesaistīts Latvijas Republikā reģistrēts, ekspluatēts, projektēts vai izgatavots gaisa kuģis, un attiecīgā valsts uzticējusi Latvijas Republikai veikt visus izmeklēšanas pasākumus vai to daļu, šos pasākumus veic satiksmes ministra pilnvaroti pārstāvji.
5. Ja aviācijas nelaimes gadījums ar Latvijas Republikas Civilo gaisa kuģu reģistrā reģistrētu gaisa kuģi noticis citas valsts teritorijā un Latvijai nav lūgts piedalīties vai vadīt izmeklēšanu, satiksmes ministrs pilnvaro pārstāvjus, kuri novērotāja statusā piedalās izmeklēšanā kopā ar tām notikuma vietas valsts institūcijām, kuras izmeklē aviācijas nelaimes gadījumu.
6. Izmeklēšanas nodaļa:
  - 6.1. izstrādā vispārējus tehniskus izmeklēšanas noteikumus. Minētos noteikumus apstiprina satiksmes ministrs;
  - 6.2. katrā konkrētajā gadījumā nosaka izmeklēšanas apjomu un veicamās procedūras, kas, ja nepieciešams, lai sasniegtu izmeklēšanas mērķi pēc iespējas īsākā laikposmā, var atšķirties no šo noteikumu 6.1.apakšpunktā minētajiem noteikumiem.

II. Izmeklēšanas nodaļa

7. Izmeklēšanas nodaļa ir funkcionāli neatkarīga no visām Latvijas Republikas aviācijas institūcijām, kuras novērtē gaisa kuģu derīgumu lidojumiem, veic gaisa kuģu ekspluatantu sertifikāciju, organizē lidojumus, nodrošina gaisa kuģu tehnisko apkopi, novērtē personāla kvalifikāciju un organizē gaisa satiksmes vadību un lidostu darbu.

8. Izmeklēšanas nodaļas uzdevums ir izmeklēt aviācijas nelaimes gadījumus un incidentus (biežāk iespējamo incidentu saraksts iekļauts šo noteikumu 1.pielikumā), nodrošināt izmeklēšanas dokumentu apriti, kā arī izstrādāt profilaktiskus pasākumus aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu novēršanai.

9. Satiksmes ministrs, ja nepieciešams, lūdz Starptautiskās civilās aviācijas organizācijas (*ICAO*) dalībvalstu palīdzību aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas nodrošināšanā ar nepieciešamajām iekārtām, ierīcēm un aparāturu, kā arī ar kvalificētiem ekspertiem. Ja izmeklēšanas nodaļai palīdzību izmeklēšanā lūdz attiecīgā Eiropas Kopienas dalībvalsts institūcija, izmeklēšanas nodaļa pēc iespējas sniedz bezmaksas palīdzību. Šāda palīdzība ietver:

9.1. iekārtas, ierīces un aparāturu, kas nepieciešama:

9.1.1. gaisa kuģa atlieku, aparātūras un citu izmeklēšanai svarīgu objektu tehniskajā izmeklēšanā;

9.1.2. lidojuma ierakstu aparātu informācijas izvērtēšanā;

9.1.3. nelaimes gadījuma datu saglabāšanā elektroniskā veidā un izvērtēšanā;

9.2. ja noticis liels aviācijas nelaimes gadījums, izmeklēšanas ekspertu piedalīšanos, kuri veic specifiskus uzdevumus.

10. Pēc tam kad ārvalsts aviācijas institūcijas ir informējušas par aviācijas nelaimes gadījumu, izmeklēšanas nodaļa nosūta notikuma vietas valsts aviācijas institūcijām informāciju par gaisa kuģi, kas iesaistīts aviācijas nelaimes gadījumā vai incidentā, un tā apkalpi.

11. Izmeklēšanas nodaļa informē notikuma vietas valsts aviācijas institūcijas par pārstāvi, kuru satiksmes ministrs ir pilnvarojis piedalīties izmeklēšanā, paziņojot attiecīgā pilnvarotā pārstāvja vārdu un uzvārdu, kā arī norādot, kā iespējams sazināties ar viņu un iespējamo viņa ierašanās laiku notikuma vietas valstī.

12. Izmeklēšanas nodaļa nekavējoties sniedz notikuma vietas valsts aviācijas institūcijām informāciju par bīstamajām kravām, kas atradās gaisa kuģī.

III. Izmeklēšana, ko veic izmeklēšanas nodaļa un pieaicinātie speciālisti

13. Šī nodaļa attiecas uz izmeklēšanu, ko veic izmeklēšanas nodaļa un papildus pieaicinātie speciālisti.

14. Izmeklēšanu vada izmeklēšanas nodaļas vadītājs vai viņa pilnvarota persona (turpmāk — izmeklēšanas vadītājs).

15. Izmeklēšanas vadītājam ir tiesības:

15.1. pieņemt galīgo lēmumu visos jautājumos, kas saistīti ar izmeklēšanas organizēšanu, metodiku un praksi;

15.2. dot rīkojumus un norādījumus visiem izmeklēšanas dalībniekiem, kā arī aviācijas nelaimes gadījumā vai incidentā iesaistīto gaisa kuģu ekspluatantiem;

15.3. ieteikt steidzamus pasākumus lidojumu drošības uzlabošanai, ja to nepieciešamība konstatēta izmeklēšanas procesā;

15.4. organizēt nepieciešamos izmēģinājumus un pētījumus;

15.5. iesaistīt izmeklēšanā nepieciešamos speciālistus, pieprasīt un saņemt no juridiskām un fiziskām personām izmeklēšanai nepieciešamo informāciju un dokumentus;

15.6. atstādināt no piedalīšanās izmeklēšanā personas, kuras pieļāvušas šo noteikumu pārkāpumus vai kuras sistemātiski ignorē izmeklēšanas vadītāja rīkojumus;

15.7. pieprasīt, lai ārvalstu pilnvarotie pārstāvji un viņu padomnieki nodotu visu viņu rīcībā esošo informāciju, kas ir saistīta ar izmeklēšanu;

15.8. neizpaust informāciju par izmeklēšanas gaitu un konstatētajiem apstākļiem.

16. Izmeklēšanas speciālistiem ir tiesības:

16.1. iepazīties ar visiem izmeklēšanas materiāliem;

16.2. bez ierobežojuma piedalīties izmeklēšanā;

16.3. izteikt viedokli par jebkuru izmeklēšanas jautājumu un pieprasīt šī viedokļa atspoguļojumu izmeklēšanas protokolos;

16.4. pieprasīt, lai izmeklēšanas materiāliem tiktu pievienota papildu informācija un dokumenti.

17. Aparatūru, kas reģistrē lidojumu parametrus, no gaisa kuģa noņem, tās ierakstus atšifrē un ierakstītos datus apstrādā tikai speciāli apmācīts un kvalificēts personāls.

18. Izmeklēšanas noslēguma dokuments ir izmeklēšanas akts. Aktu sastādot, ņem vērā izmeklēšanas materiālus, pētījumu rezultātus, kā arī citu rīcībā esošo informāciju.

19. Izmeklēšanas aktu sastāda, lai objektīvi atspoguļotu izmeklēšanā noskaidrotos aviācijas nelaimes gadījuma apstākļus un cēloņus.

20. Izmeklēšanas aktu paraksta izmeklēšanas vadītājs un visi speciālisti. Ja rodas domstarpības par tā saturu, aktu sagatavo izmeklēšanas vadītāja piedāvātajā redakcijā. Speciālists, kurš nepiekrīt akta saturam, to paraksta ar piezīmi par savu atšķirīgo viedokli un pamato šo viedokli.

21. Izmeklēšanas akta parakstīšanas dienu uzskata par izmeklēšanas beigu dienu.

22. Izmeklēšanas akts ir pamats ziņojumu un lidojumu drošības rekomendāciju izstrādāšanai šajos noteikumos paredzētajā kārtībā. Izmeklēšanas akta nesastādīšana neatbrīvo no nobeiguma ziņojuma un drošības rekomendāciju izstrādāšanas.

23. Par konfidenciālu uzskatāma šāda izmeklēšanas informācija un dokumenti:

23.1. personu liecības, kuras saņemtas izmeklēšanas laikā;

23.2. to personu sarakste, kuras saistītas ar gaisa kuģa ekspluatāciju;

23.3. medicīniskie vai citi normatīvajos aktos noteiktie aizsargājamie dati par personām, kuras saistītas ar aviācijas nelaimes gadījumu vai incidentu;

23.4. gaisa kuģa apkalpes locekļu sarunu ierakstu atšifrējumi;

23.5. speciālistu viedokļi, kas izteikti, analizējot iegūto informāciju.

24. Šo noteikumu 17., 18., 19., 21., 22. un 23.punkts attiecas arī uz izmeklēšanas nodaļu, tai veicot izmeklēšanu gadījumos, kad speciālisti nav pieaicināti.

IV. Paziņojums par aviācijas nelaimes gadījumu vai incidentu

25. Pēc informācijas saņemšanas par aviācijas nelaimes gadījumu vai incidentu, kas Latvijas Republikas teritorijā noticis ar gaisa kuģi, kura maksimālā masa pārsniedz 2250 kg, izmeklēšanas nodaļa paziņojumu par aviācijas nelaimes gadījumu vai incidentu (turpmāk — paziņojums) nosūta Starptautiskajai civilās aviācijas organizācijai (ICAO).

26. Paziņojumā iekļauj šādu informāciju:

26.1. izmeklēšanas mērķis;

26.2. notikuma veids;

26.3. gaisa kuģa īpašnieka, ekspluatanta un nomnieka (ja tāds ir) nosaukums;

26.4. gaisa kuģa izgatavotājs, gaisa kuģa tips, nacionālās un valsts reģistrācijas zīmes, kā arī gaisa kuģa sērijas numurs;

26.5. gaisa kuģa kapteiņa uzvārds, apkalpes un pasažieru pilsonība;

26.6. aviācijas nelaimes gadījuma vai incidenta datums un laiks;

26.7. pēdējais izlidošanas punkts un plānotais gaisa kuģa nosēšanās punkts;

26.8. gaisa kuģa atrašanās vieta attiecībā pret kādu viegli nosakāmu ģeogrāfisko punktu, kā arī ģeogrāfiskā platuma un garuma koordinātas;

26.9. gaisa kuģī bojā gājušo vai smagus miesas bojājumus guvušo apkalpes locekļu un pasažieru skaits, kā arī bojā gājušo vai smagus ievainojumus guvušo personu skaits, kas neatradās gaisa kuģī;

26.10. aviācijas nelaimes gadījuma vai incidenta apraksts un gaisa kuģa bojājumu apraksts;

26.11. apjoms, kādā izmeklēšanas nodaļa izmeklēs aviācijas nelaimes gadījumu vai incidentu vai ierosinās izmeklēšanu nodot citai valstij;

26.12. norādījumi par īpašām prasībām vai grūtībām, kas jāpārvar, lai nokļūtu notikuma vietā;

26.13. izmeklēšanas nodaļas adrese, sakaru līdzekļi un kontaktpersonas;

26.14. iespējamā bīstamas kravas atrašanās gaisa kuģī un šīs kravas īpašību apraksts;

26.15. ja nepieciešams, lidojumu drošības rekomendācijas.

27. Paziņojumu nosūta nekavējoties arī tad, ja šo noteikumu 26.punktā minētā informācija nav pilnīga.

28. Paziņojumu sagatavo vienā no Starptautiskās civilās aviācijas organizācijas (ICAO) darba valodām, ņemot vērā saņēmēja lietoto valodu, ja tas neaizkavē informācijas nosūtīšanu.

29. Izmeklēšanas nodaļa nekavējoties nosūta Starptautiskajai civilās aviācijas organizācijai (ICAO) tās rīcībā nonākušo papildu informāciju, kas netika iekļauta paziņojumā, kā arī citu būtisku informāciju, kas attiecas uz avārijas nelaimes gadījumu vai incidentu.

V. Izmeklēšanas kārtība

30. Izmeklēšanas nodaļa darbību veic neatkarīgi no tiesībaizsardzības institūciju izmeklēšanas un vienlaikus savu darbību koordinē ar tām.

31. Izmeklēšanas nodaļa sadarbībā ar valsts un pašvaldību iestādēm izziņo un organizē izmeklēšanas pasākumus un atbilstoši kompetencei koordinē tajos iesaistīto personu darbību.

32. Izmeklēšanas nodaļa sadarbojas ar:

32.1. institūcijām, kas veic meklēšanas un glābšanas darbus aviācijas un jūras nelaimes gadījumos;

32.2. Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem;

32.3. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu;

32.4. Valsts policiju;

32.5. Katastrofu medicīnas centru un ārstniecības iestādēm;

32.6. gaisa kuģu ekspluatantiem;

32.7. Latvijas Pašvaldību savienību, attiecīgajām pilsētu un pagastu pašvaldībām un pašvaldības policiju;

32.8. Valsts robezsardzi;

32.9. tiesu;

32.10. prokuratūru;

32.11. citām personām, iestādēm un organizācijām.

33. Par visiem Latvijas Republikas teritorijā notikušiem aviācijas nelaimes gadījumiem un incidentiem šo noteikumu 57.punktā minētās civilās aviācijas institūcijas, dienesti, gaisa kuģu ekspluatanti un fiziskās personas ziņo izmeklēšanas nodaļai.

34. Pēc informācijas saņemšanas izmeklēšanas nodaļa par aviācijas nelaimes gadījumu ziņo satiksmes ministram. Satiksmes ministrs saskaņā ar likumu "Par aviāciju" lemj par attiecīgo speciālistu pieaicināšanu izmeklēšanā. Izmeklēšanas nodaļa pēc tam, kad tā saņēmusi informāciju vai pati uzzinājusi par aviācijas nelaimes gadījumu vai incidentu, nekavējoties sāk izmeklēšanu (neatkarīgi no speciālistu papildus pieaicināšanas).

35. Izmeklēšanas nodaļa atbilstoši savām iespējām sniedz palīdzību ārvalstu aviācijas institūcijām aviācijas nelaimes gadījumu izmeklēšanā, ja ir saņemts attiecīgs pieprasījums.

36. Ja aviācijas nelaimes gadījuma izmeklēšanā ir kļuvis zināms, ka notikusi nelikumīga iejaukšanās civilās aviācijas darbībā, vai radušās aizdomas par šādu iejaukšanos, izmeklēšanas nodaļa par to nekavējoties informē satiksmes ministru.

37. Ja pēc izmeklēšanas beigšanas atklājas jauni būtiski fakti, izmeklēšanu var atsākt no jauna.

38. Ja izmeklēšanas ierosinātāja nav Latvijas Republika, izmeklēšanas atsākšanai izmeklēšanas nodaļa lūdz tās valsts piekrišanu, kura bija ierosinājusi izmeklēšanu.

VI. Piedalīšanās izmeklēšanas pasākumos ārvalsts teritorijā

39. Pēc tās valsts aviācijas institūciju lūguma, kura izmeklē aviācijas nelaimes gadījumu vai incidentu, izmeklēšanas nodaļa sniedz visu tās rīcībā esošo nepieciešamo informāciju.

40. Ja ārvalstī tiek izmeklēts aviācijas nelaimes gadījums vai incidents, kurā iesaistīts Latvijas Republikā reģistrēts, ekspluatēts, projektēts vai izgatavots gaisa kuģis, satiksmes ministrs pilnvarot pārstāvi piedalīties šajā izmeklēšanā.

41. Ja pēc tās valsts lūguma, kura izmeklē aviācijas nelaimes gadījumu vai incidentu, Latvijas Republikas aviācijas institūcijas sniedz šai valstij informāciju, nodrošina to ar iekārtām vai ekspertiem, satiksmes ministrs var pilnvarot pārstāvi piedalīties šajā izmeklēšanā.